

Folkhälsomyndigheten

Folkhälsa i de regionala utvecklingsstrategierna

En innehållsanalys av de 21 regionala utvecklingsstrategierna

Åsa Lundquist, 2023-09-19

Kopplingen till det folkhälsopolitiska ramverket

Kopplingar mellan folkhälsopolitiken och den regionala utvecklingspolitiken

Folkhälsopolitikens åtta målområden:

1. Det tidiga livets villkor

2. Kunskaper, kompetenser och utbildning

3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö

4. Inkomster och försörjningsmöjligheter

5. Boende och närmiljö

6. Levnadsvanor

7. Kontroll, inflytande och delaktighet

8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

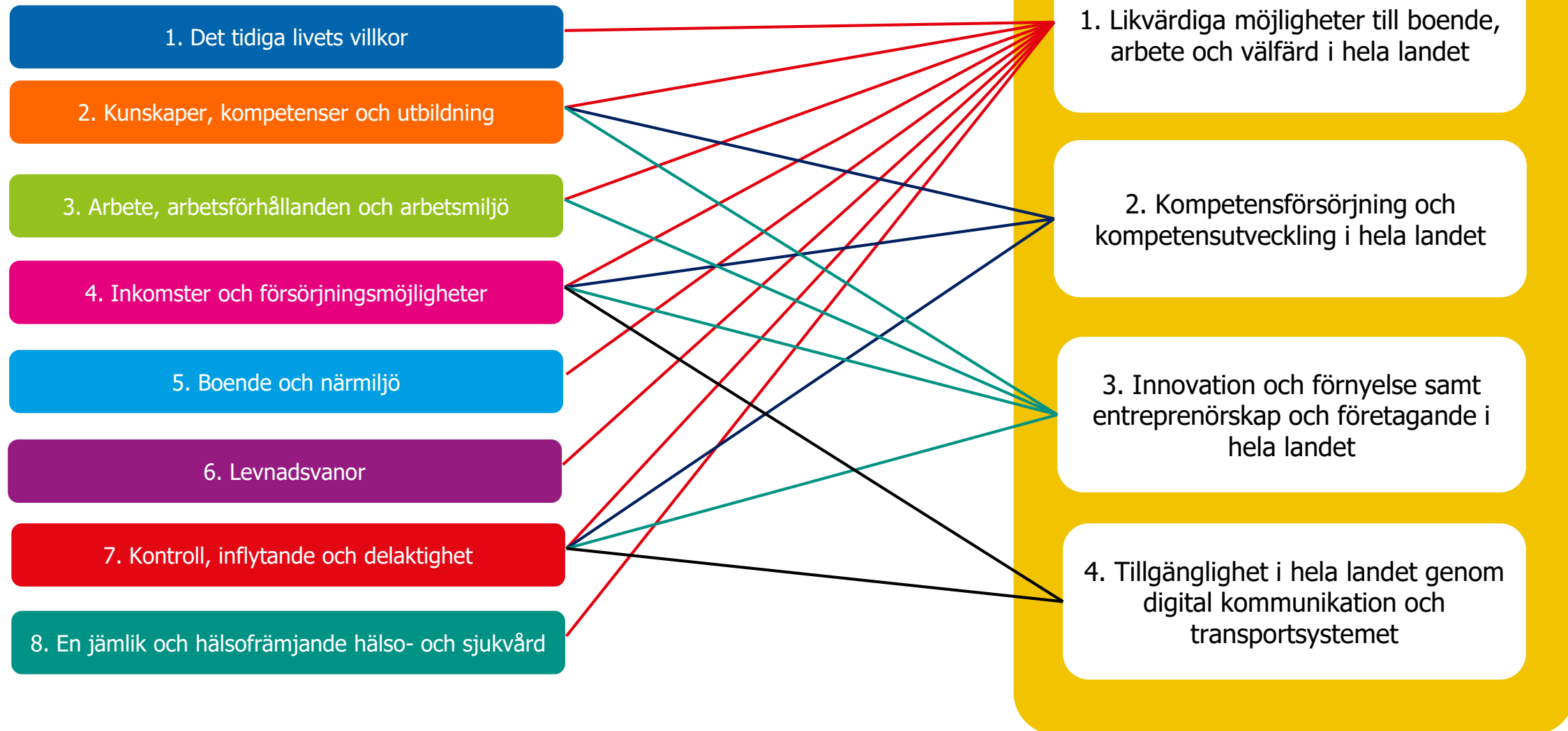
Nationell strategi för hållbar regional utveckling 2021-2030:

1. Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet

2. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet

3. Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet

4. Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet

Kopplingar mellan folkhälsopolitiken och de 21 regionala utvecklingsstrategierna

Folkhälsopolitikens åtta målområden:

1. Det tidiga livets villkor

2. Kunskaper, kompetenser och utbildning

3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö

4. Inkomster och försörjningsmöjligheter

5. Boende och närmiljö

6. Levnadsvanor

7. Kontroll, inflytande och delaktighet

8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

De 21 regionala utvecklingsstrategierna

— Tydlig koppling

- - - Nedtonad koppling

..... Svag/ingen koppling

Koppling mellan regionernas uppdrag och de folkhälsopolitiska målområdena

Fördelning av målområdena mellan regionens två stora ansvarsområden:

- 7 av 8 av målområdena hanteras ofta inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret.

- 4 av 8 målområdena kan mer kopplas till regionernas hälso- och sjukvårdsuppdrag.

RUS-indikatorer och kärnindikatorer

- RUS-indikatorerna motsvarar innehållet i samtliga åtta folkhälsopolitiska målområden.
- 18 av de 35 kärnindikatorer som används för uppföljningen av folkhälsopolitiken används i strategierna.

M01. Det tidiga livets villkor

- Riskbruk av alkohol vid inskrivning i mödrahälsovården
- Barn inskrivna i förskola, 3 års ålder
- Förskollärare med pedagogisk högskoleexamen

M02. Kunskaper, kompetenser och utbildning

- Lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskolan
- Elever i åk 9 med gymnasiebehörighet
- Gymnasieexamen inom fyra år efter påbörjad utbildning

M03. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö

- Långtidsarbetslöshet
- Unga som varken arbetar eller studerar
- Krav-kontroll i arbetet
- Fysisk påfrestning i arbetet

M04. Inkomster och försörjningsmöjligheter

- Ekonomisk standard, percentiler, median
- Varaktig låg ekonomisk standard, relativ
- Varaktig låg inkomststandard, absolut
- Överskuldsetting

M05. Boende och närmiljö

- Kommuners underskott på bostäder till vissa grupper i utsatta situationer
- Trångboddhet
- Avstått från att gå ut ensam på grund av rädsla
- Störd sömn av trafikbuller

M06. Levnadsvanor

- Daglig tobaksrökning
- Riskkonsumtion av alkohol
- Fysisk aktivitet
- Äter grönsaker dagligen

M07. Kontroll, inflytande och delaktighet

- Valdeltagande i allmänna val
- Tillit till samhällets institutioner
- Tillit till andra
- Utsatt för kränkande behandling eller bemötande
- Utsatt för våld eller hot om våld

M08. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

- Avstått läkarvård trots upplevt behov
- MPR-vaccination, barn
- Avstått tandläkarvård av ekonomiska skäl trots behov

Hälsa

- Medellivslängd
- Förtida dödlighet
- Självskattat allmänt hälsotillstånd
- Psykisk påfrestning
- Samlat mått på sjuklighet alternativt god hälsa (ännu ej beslutat)

Region:	MO 1	MO 2	MO 3	MO 4	MO 5	MO 6	MO 7	MO 8	TOTAL av alla 8 MO
Halland				X			X		2
Stockholm		X	X		X		X		4
Gävleborg		X	X		X		X		4
Västernorrland		X	X		X		X		4
Norrbottn		X	X	X	X				4
Kalmar		X	X	X	X		X		5
Västra Götaland		X	X	X	X		X		5
Uppsala		X	X	X	X		X		5
Västerbotten		X	X	X	X		X		5
Skåne		X	X	X	X	X	X		6
Kronoberg		X		X	X	X	X	X	6
Östergötland	X	X	X		X		X	X	6
Västmanland		X	X	X	X		X	X	6
Gotland		X	X	X	X	X	X		6
Dalarna		X	X	X	X		X	X	6
Blekinge	X	X	X	X	X	X	X		7
Jönköping	X	X	X	X	X	X	X		7
Värmland	X	X	X	X	X		X	X	7
Örebro	X	X	X	x	X	X	X	X	8
Sörmland – saknade indikatorer									
Jämtland-Härjedalen – saknade indikatorer									
TOTAL av 19 regionala utvecklingsstrategier	5	18	17	15	18	6	18	6	

RUS och folkhälsa – politik

- Det finns kopplingar till den nationella folkhälsopolitiken i de strategierna. Både i förhållande till:
 - Det nationella folkhälsomålet
 - Målområdena
 - Kärnindikatorerna
 - Men samtidigt ses folkhälsopolitiken ännu inte fullt ut och uttalat som ett angränsande politikområde.
 - Det finns stora möjligheter att finna synergier och kopplingar mellan folkhälsa och en rad av de områden som hanteras i landets 21 regionala utvecklingsstrategier.
-

Folkhälsobegrepp

Förekomst av begrepp

Begrepp som analyserats	Total förekomst av ord (antal)	Ordet tas upp i antal strategier (av 21)
Social hållbarhet	167	21
Välfärd	185	20
Jämlikhet	348	21
Socioekonomi	69	13
Livsvillkor eller levnadsvillkor	112	17
Folkhälsa	130	18
Hälsa eller ohälsa	503	21
Välbefinnande	98	15
Välmående	34	13
Förebygga	38	14
Främja	129	18
Levnadsvanor eller levnadssätt	67	14
Ord som innehåller Hälso-... (T.ex. hälsofrämjande. Ej hälso- och sjukvård)	153	19

RUS och folkhälsa – begrepp

- Folkhälsobegrepp förekommer i alla strategier.
 - Begreppen är fler och mer frekvent förekommande i de strategier där hälsa eller folkhälsa är ett integrerat perspektiv.
 - Särskilt betydelsefull är om hälsa eller folkhälsa ingår i en eller flera delar av målstrukturen.
 - Vi ser skillnader mellan olika strategier vad gäller:
 - Om folkhälsofrågorna avgränsas ofta till vissa åldersgrupper eller vissa målområden eller om helheten beaktas.
 - Om hälsa eller folkhälsa används eller om synonymer eller omskrivningar används.
 - Om begreppen har ett individ- eller samhällsinriktat fokus.
-

Folkhälsa i målstrukturerna

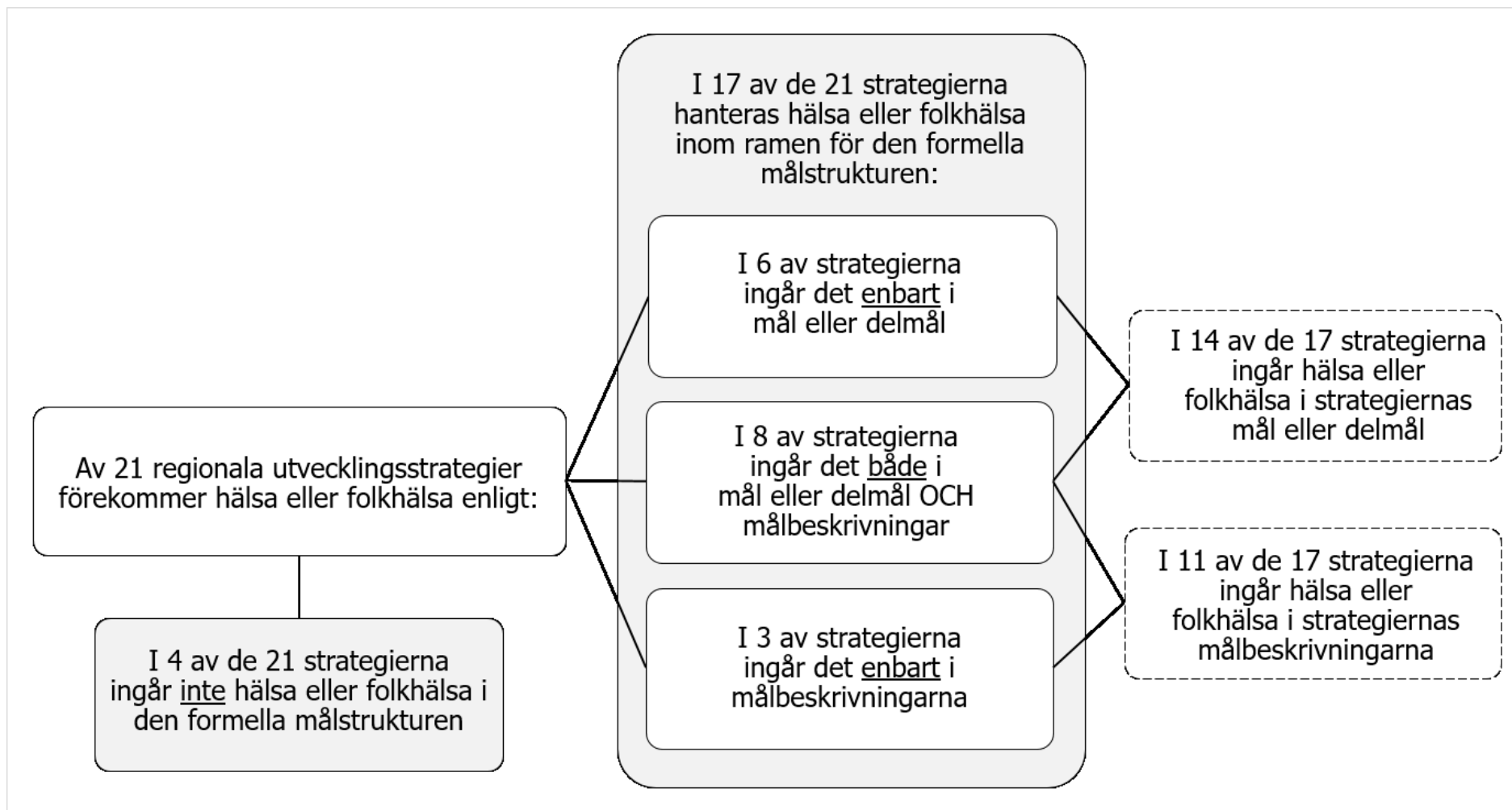

Centralt är att vara en del av målstrukturen

Vi ser främst fyra olika sätt som folkhälsofrågorna ingår i styrningen:

1. eget mål eller delmål
 2. tas upp i målbeskrivningarna, det vill säga de texter som beskriver mål eller delmål (utan att ingå i själva målformuleringen)
 3. övergripande prioritering eller genomgående perspektiv som ska genomsyra
 4. en kombination av flera av ovan punkter.
-

Folkhälsa i målstrukturen

RUS och folkhälsa – målstrukturer

- Det som allra mest tycks påverka om och hur folkhälsa ingår i strategierna är huruvida frågan är en del av strategiernas målstrukturer.
 - Då hanteras folkhälsa överlag på ett ingående och mer integrerat sätt.
 - Det också lättare att se kopplingen till den nationella folkhälsopolitiken.
-

Integrering av folkhälsa

Fyra sätt som folkhälsa beaktas i strategierna

1. vertikal integrering, det vill säga som ett eget avgränsat område
 2. horisontell integrering, det vill säga kopplat till andra frågor
 3. både vertikal och horisontell integrering
 4. folkhälsa integreras inte utan hanteras endast ytligt.
-

RUS och folkhälsa – integrering

- Många vinster om folkhälsoperspektivet integreras både vertikalt och horisontellt i de regionala utvecklingsstrategierna.
 - Att folkhälsa ses både som ett eget område och mål i sig och som ett medel eller en resurs för att nå andra samhällsmål eller lösa samhällsutmaningar.
 - Hur folkhälsoperspektivet beaktas och integreras bör påverka i vilken grad som hälsan i befolkningen kan verka som drivkraft för en hållbar samhällsutveckling.
 - Dessutom bör det påverka förutsättningarna att nå det folkhälsopolitiska målet till 2048.
-

Avslutningsvist

Folkhälsopolitiken kan ge kraft i det regionala arbetet

- En befolkning som är frisk och mår bra skapar välbefinnande och ökad tillväxt.
- Med de folkhälsopolitiska målområdena och fokusområdena som utgångspunkt kan drivkraft skapas för en hållbar samhällsutveckling.
- Konkretisering med hjälp av det folkhälsopolitiska ramverket inklusive fokusområdena
 - inte minst för den sociala dimensionen av hållbar utveckling.
- Kopplingen till den nationella folkhälsopolitiken bör stärkas i de regionala utvecklingsstrategierna.

Stort värde att integrera och sätta mål för folkhälsan

- Centralt för både hälsan i befolkningen och för den regionala utvecklingen att folkhälsoperspektivet är en del målstrukturen.
 - Vinster med att folkhälsoperspektivet integreras både vertikalt och horisontellt i strategierna.
-

Läs mer

- På vår webb: Folkhälsa i regional utvecklingspolitik ([länk](#))
- I vår rapport: Folkhälsopolitik och regional utvecklingspolitik – En jämförande analys ([länk](#))
- I vår rapport: Folkhälsa i de regionala utvecklingsstrategierna – En innehållsanalys av de 21 regionala utvecklingsstrategierna ([länk](#))

Tack

Håll dig uppdaterad via vår webbplats,
vårt nyhetsbrev och våra sociala medier.

Folkhälsomyndigheten

www.fohm.se • fohm.se/nyhetsbrev • [LinkedIn](#) • [Facebook](#) • [Twitter](#)